

NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA LETO 2017

KAZALO

1	UVOD.....	3
2	VSEBINSKA IZHODIŠČA.....	3
3	SPLOŠNA IZHODIŠČA	3
4	KRITERIJI IN CILJI PRI NAČRTOVANJU NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA.....	4
4.1	Razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti	4
4.2	Omogočanje enake dostopnosti aktualnega knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice	4
4.3	Zadovoljevanje potreb okolja	5
4.4	Značilne potrebe okolja	5
4.5	Posebne potrebe okolja	6
4.6	Zastopanost različnih vrst knjižničnega gradiva na različnih medijih.....	7
4.7	Zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij	7
4.8	Aktualnost knjižničnega gradiva.....	7
4.9	Sodelovanje z drugimi knjižnicami	8
4.10	Dostopnost informacij o kupljenem gradivu v katalogu vzajemnega bibliografskega sistema... ..	8
4.11	Promocija knjižničnih zbirk	8
5	UTEMELJENOST Odstopanj od strokovnih priporočil načrtovanja	8

1 UVOD

Poslanstvo splošne knjižnice je ustvariti možnosti za razvoj okolja, ki omogoča optimalno ponudbo knjižničnega gradiva, neomejeno ponudbo informacij in storitev, ki so osredotočene na kulturne, izobraževalne, informacijske in socialne potrebe okolja, na informacijsko opismenjevanje ter podporo vseživljenjskemu učenju. Knjižnica mora omogočati dostop do zbirk domoznanskega gradiva za lokalne študije, zagotavljati dostopnost knjižničnega gradiva za posebne potrebe okolja, nuditi izobraževanje, raziskovanje, dostop do svetovnih virov informacij, zlasti s pomočjo elektronskih publikacij oziroma interneta, zagotavljati medknjižnično izposojlo.

Knjižnična zbirka je temeljno orodje knjižnice za izpolnjevanje njenega poslanstva. Knjižnica načrtuje nakup knjižničnega gradiva strokovno utemeljeno ter skladno s kriteriji in cilji, ki jih določi v dokumentu o nabavni politiki knjižničnega gradiva. Dokument je na voljo notranji in zunanji javnosti in je dostopen na spletnem naslovu: <http://hra.sik.si/nabavna-politika/>

2 VSEBINSKA IZHODIŠČA

Izgradnjo knjižnične zbirke v letu 2017 bo narekovalo izpolnjevanje določil naslednjih zakonov, podzakonskih aktov, standardov in pravilnikov zavoda:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS št. 87/01 in 96/02)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS št. 73/03)
- Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (Uradni list RS št. 88/03)
- Standardi za splošne knjižnice (za obdobje od 1. maja 2005 do 30. aprila 2015). (2005); s sklepom Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost z dne 11.9.2014 podaljšano obdobje veljavnosti do 30.4.2017.
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994). Knjižničarske novice (5) 3. Priloga
- Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013-2020. (2012). Dostopno: <http://zdruzenje-knjiznic.si/dobro-je-vedeti/dokumenti/>
- Navodilo za izločanje in odpis knjižničnega gradiva NUK (2003)
- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014-2017 (Uradni list RS, št. 99/13)
- Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja Knjižnice Antona Sovreta Hrastnik
- Letni delovni načrt Knjižnice Antona Sovreta Hrastnik

3 SPLOŠNA IZHODIŠČA

Nakup knjižničnega gradiva obsega predvsem zadnje izdaje založniške produkcije. Izjema je starejše gradivo, ki ga knjižnica potrebuje ali za izgradnjo domoznanske zbirke ali v primeru poškodbe oziroma izgube. V primeru, da uporabnik izrazi željo po gradivu, ki ga knjižnica nima, se navedeno reši s storitvijo medknjižnična izposoja.

Knjižnica v nakup vključuje monografske publikacije, serijske publikacije in elektronske publikacije v okviru letnega načrtovanega števila enot in v okviru finančnih sredstev. V nakup za leto 2017 bo knjižnica vključila vsaj 15 odstotkov naslovov publikacij v javnem interesu, katerim izdajo je v

zadnjem letu finančno podprla Javna agencija za knjigo v okviru založniških programov in projektov s področja kulture. V nakup knjižničnega gradiva bodo vključene publikacije vsaj 50 slovenskih založb. Seznam knjižničnega gradiva, kupljenega s sredstvi ministrstva, bo objavljen na domači spletni strani: [http://www.cobiss.si/scripts/cobiss?command=SEARCH&base=50224&select=FI=\(MIK*%20\(H\)%20D A=2016*\)](http://www.cobiss.si/scripts/cobiss?command=SEARCH&base=50224&select=FI=(MIK*%20(H)%20D A=2016*))

4 KRITERIJI IN CILJI PRI NAČRTOVANJU NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

4.1 RAZVIJANJE BRANJA, BRALNE KULTURE IN INFORMACIJSKE PISMENOSTI

Naloga knjižnice na področju informacij in knjižničnega oskrbovanja se združuje okoli naslednjih področij, ki so bistvena za razvoj bralne kulture: oskrba s knjižničnim gradivom in informacijami ter možnostmi za uporabo, motiviranje za uporabo knjižničnega gradiva in informacij, svetovanje in pomoč pri iskanju, izboru, vrednotenju in aktivni uporabi knjižničnega gradiva, učenje samostojnega poizvedovanja, izbire, vrednotenja in uporabe knjižničnega gradiva in informacijskih virov.

Posebna pozornost bo namenjena razvoju bralne kulture ter s tem povezane promocije kvalitetnejšega knjižničnega gradiva in promocije knjižnice. Knjižnica se bo trudila zagotavljati večjo dostopnost kakovostne in raznovrstne knjižne produkcije, izobraževati kadre za spodbujanje branja in razvoj pismenosti ter promovirati knjižnico, znanje in informacije. Odraslim uporabnikom bomo ponudili sodelovanje v projektih kot so Hrastničani beremo – bralna značka za odrasle, Bralni krožek, projekt »PRIPOROČAMO« (skupen projekt splošnih knjižničarjev Celjske regije), projekt Dobre knjige.si (slovenske splošne knjižnice priporočajo) ... Lahko se bodo udeležili različnih tematskih in literarnih večerov. Tudi otroci in mladostniki bodo za razvijanje branja in bralne kulture lahko sodelovali pri različnih dejavnostih: uganka meseca, tedenska uganka (Reši me!), Mali knjižni kuharčki, pravljicne urice, ustvarjalne delavnice ter sodelovali pri nacionalnih projektih Rastem s knjigo in Slovenski knjižnično-muzejski MEGA kviz. Knjižnica bo tudi v letu 2017 sodelovala z vrtcem in šolo ter njihovim varovancem podrobneje predstavila svoje delovanje in jih spodbujala k samostojnemu obiskovanju knjižnice, sposojanju knjig ter k sodelovanju v različnih dejavnostih, ki jih knjižnica ponuja njihovim starostnim skupinam.

Knjižnica bo ustvarjala možnosti za razvoj informacijske pismenosti, promovirala uporabo informacijskih storitev, promovirala neodvisno učenje in učila informacijske pismenosti. Organizirali bomo računalniške tečaje, promovirali naročanje in podaljševanje gradiva preko storitve »Moja knjižnica« na COBISS/OPAC in uporabo aplikacije mCOBISS. Uporabnike bomo motivirali za uporabo elektronskih virov in baz podatkov IUS INFO, EBSCO Host, GVIN, FIND info, PRESS READER ... Prav tako bomo spodbujali izposajo e-knjig (Biblos, EBSCO eBook Public Library Collection).

4.2 OMOGOČANJE ENAKE DOSTOPNOSTI AKTUALNEGA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA VSE PREBIVALCE NA OBMOČJU KNJIŽNICE

Od leta 2013 ima knjižnica v zgradbi Krajevne Skupnosti Steklarna organizirano premično zbirko. Gradivo zbirke je dostopno enkrat tedensko vsem našim uporabnikom in članom, evidenco izposoje vodimo preko vzajemne baze Cobiss. Ker ne gre za krajevno knjižnico, glavino nakupljenega gradiva lociramo v osrednjo knjižnico. Načrtovano tedensko število ur odprtosti osrednje knjižnice je 45 ur, kar

100% ustreza določbam Uredbe. V letu 2017 načrtujemo 26,84 % včlanjenih prebivalcev Občine Hrastnik.

4.3 ZADOVOLJEVANJE POTREB OKOLJA

Knjižnica si bo prizadevala za zagotavljanje enakih možnosti za dostop do publikacij in informacij na vseh medijih ter zadovoljevala kulturne, informacijske, izobraževalne, raziskovalne, komunikacijske in socialne potrebe vseh prebivalcev. Informacijske potrebe okolja bomo zadovoljevali z nakupom splošnega informativnega periodičnega tiska, zagotavljanjem dostopa do elektronskih baz podatkov, elektronskih verzij časnikov in revij ter z nakupom gradiva z informacijami javnega značaja, ki ljudem pomagajo pri organizaciji njihovega vsakdanjega življenja. Za izobraževalne potrebe bomo poskrbeli z nakupom gradiva iz različnih strokovnih področij na različnih stopnjah zahtevnosti ter na različnih nosilcih in medijih. Gradivo bo ustrezalo različnim starostnim skupinam za različne namene: permanentno izobraževanje, prostočasne aktivnosti, osebna rast. Pri zadovoljevanju raziskovalnih potreb bomo posebno pozornost posvečali nakupu t. i. domoznanskega gradiva. Sodelovali bomo z osnovno šolo pri zagotavljanju potrebnih virov za prve procese raziskovanja, podpirali raziskovalno delo v okviru seminarских in diplomskih nalog srednješolskega izobraževanja in visokošolskega študija. Kulturne potrebe bomo zadovoljevali z izgradnjo kvalitetnih zbirk leposlovnega gradiva za različne starosti, okuse, zahtevnostne stopnje in z nabavo kvalitetnih glasbenih posnetkov in filmov.

4.4 ZNAČILNE POTREBE OKOLJA

Z nakupom knjižničnega gradiva bomo oblikovali knjižnično zbirko, ki bo prilagojena potrebam okolja v okviru ciljnih skupin. Potencialne ciljne skupine Knjižnice Antona Sovreta Hrastnik so:

- **Predšolski otroci**

Posebno pozornost namenjamo malčkom v predbralnem obdobju. V sodelovanju z Vrtcem Hrastnik nas na začetku šolskega leta obišejo otroci, kjer na način igre spoznavajo knjižnico in knjižnično gradivo. Seznanijo se z osnovnimi pojmi: kaj je knjižnica, pomen besede izposoja, vedenje v knjižnici ter spoznajo različne oblike knjig. Enkrat mesečno jih obiše tudi naša knjižničarka, ki jim prebere pravljico ter prinese knjige, katere preberejo kasneje z vzgojiteljico. Enkrat do dvakrat mesečno v knjižnici potekajo tudi pravljичne urice kot oblika knjižne vzgoje, ki otroka postopno in sistematično pripravlja in uvaja tako v pravljичni svet kot na vzgojo s knjigo.

V nakup knjižničnega gradiva za predšolske otroke bomo vključili tako aktualne knjižne novosti slovenske produkcije kot tudi kvalitetne prevode. V okviru neknjižnega gradiva bomo kupili kvalitetno otroško avdiovizualno gradivo, multimedijo ter igrače.

- **Osnovnošolci**

Obisk šole je oblika bibliopedagoškega dela, kjer sistematično in postopno usposabljam učence biti samostojni uporabnik knjižnice. Obiski šolskih razredov potekajo tudi v okviru projekta Rastem s knjigo, v sklopu Slovenskega knjižnično-muzejskega mega kviza. Organiziramo jim tudi Domoznanski dan in Prešernov kulturni dan. V naši e-knjižnici imajo osnovnošolci možnost samostojno uporabljati vrhunsko informacijsko tehnologijo za pisanje seminarских in raziskovalnih nalog. Nakup knjižničnega gradiva za osnovnošolce obsega skrben izbor strokovnih in leposlovnih knjig, serijskih publikacij in

neknjižnega gradiva, prilagojenega njihovi starostni stopnji. Knjižnica osnovnošolce motivira za branje kvalitetnih knjižničnih naslovov.

- **Srednješolci**

V občini nimamo institucije, ki bi ponujala srednješolsko izobraževanje, vendar vseeno srednješolcem nudimo literaturo za seminarske in druge raziskovalne naloge, leposlovna dela za obvezno branje, strokovna gradiva namenjena pripravi na maturo. Srednješolci imajo tudi možnost samostojno uporabljati vrhunsko informacijsko tehnologijo za pisanje seminarskih in raziskovalnih nalog. Spodbujamo jih tudi za izposojanje e-knjig (Biblos, EBSCO eBook Public Library Collection). Knjižnica pri gradnji svoje zbirke upošteva tudi to populacijo in njene potrebe.

- **Študentje**

Študentom ponujamo v uporabo vrhunsko informacijsko tehnologijo za pisanje seminarskih raziskovalnih in diplomskih ter magistrskih nalog, možnost uporabe e-podatkovnih zbirke (IUS INFO, EBSCO Host, GVIN, FIND info, PRESS READER). Spodbujamo jih tudi k izposoji e-knjig (Biblos, EBSCO eBook Public Library Collection). V nakup knjižničnega gradiva za študente bomo vključili študijsko gradivo in drugo kvalitetno strokovno in znanstveno literaturo z različnih področij in tudi v tujih jezikih. Z nakupom elektronskih virov in baz bomo spodbujali informacijsko opismenjevanje in študente motivirali za uporabo elektronskih baz in gradiv v e-obliki.

- **Odrasli (zaposleni, brezposelni) in upokojenci**

Odrasli so največja ciljna skupina uporabnikov, zato jim namenimo večino zbirke in nakupa. Gre za skupino, ki je osebno izoblikovana in išče gradiva s področja različnih življenjskih situacij in izzivov. Eno od teh je tudi permanentno izobraževanje v sodelovanju z Zasavsko ljudsko univerzo in Univerzo za tretje življenjsko obdobje - Zasavska regija (Društvo U3). Odraslim je na voljo tudi e-knjižnica z vrhunsko informacijsko tehnologijo za iskanje informacij, možnost uporabe e-podatkovnih zbirk ter za drugo raznovrstno delo z računalniki. Knjižnica organizira tudi tečaj. V nakup za odrasle bomo vključili gradivo najrazličnejših strok in znanstvenih disciplin ter leposlovje vseh žanrov, kjer bomo veliko pozornost namenili izvorni slovenski in kvalitetni tuji literaturi v tiskani in elektronski obliki. Kupovali bomo periodiko v slovenskem jeziku.

- **Civilni in kulturni prostor občine**

Knjižnica pri oblikovanju svoje zbirke dejavno sodeluje s posamezniki in organizacijami oz. društvi, ki sooblikujejo vsakdanje življenje v Hrastniku. To so npr. pevski zbori, glasbena šola, godbe na pihala, dramske skupine, pisatelji, pesniki, slikarji, fotografi ... Prav tako sledi delovanju Hrastničanov v širši okolici. Pri nakupu bomo upoštevali izgradnjo zbirk domoznanskega gradiva za lokalne študije, zato bomo kupovali raznovrstna gradiva v različnih oblikah in na različnih nosilcih, v skladu s strokovnimi navodili za izgradnjo domoznanske zbirke.

4.5 POSEBNE POTREBE OKOLJA

Za uspešno delo knjižnice je nujno potrebno, da knjižnica pozna svoje okolje in prepozna skupine prebivalcev s posebnimi potrebami ter zna zadovoljiti njihove potrebe. Otroci in mladostniki z motnjo v duševnem razvoju so vključeni Podružnično šolo Log, ki deluje v okviru Osnovne šole Hrastnik. Vsako leto za omenjene otroke izvajamo različne bibliopedagoške dejavnosti. Na našem območju imamo

Dom starejših občanov, s katerim sodelujemo pri izbiri gradiva za njihove oskrbovance (zvočne knjige, DVD-ji, knjige). Vrsto let sodelujemo z Društvom invalidov Hrastnik (delavnice, predavanja), Društvom upokoencev Hrastnik (npr. projekt »Starejši za starejše«). Velik poudarek daje knjižnica dostopnosti knjižnega in drugega gradiva slepim in slabovidnim. V knjižnici se nahaja elektronsko povečevalo, ki omogoča branje slabovidnim. Knjižnica je fizično prilagojena invalidom, saj ima urejen dostop za invalide na vozičkih. Invalidnim osebam nudimo individualno pomoč knjižničarja, pomoč pri svetovanju, informiranju in iskanju gradiva, ter dostavo knjižničnega gradiva na dom. V veliki meri je invalidom prilagojen tudi nakup knjižničnega gradiva: zbirka knjig z večjim oz. močnejšim tiskom za slabovidne in zvočne knjige. Uporabniki knjižnice so tudi prebivalci iz različnih kulturnih in etničnih skupin, predvsem delavci na začasnem delu v Sloveniji. Zanje nabavljamo priročnike in slovarje za učenje slovenskega jezika, ki ga potrebujejo za pripravo na izpit iz slovenščine za tujce.

4.6 ZASTOPANOST RAZLIČNIH VRST KNJIŽNIČNEGA GRADIVA NA RAZLIČNIH MEDIJIH

Knjižnica zbira različne vrste knjižnega in neknjižnega gradiva: monografije, periodiko (časopise in časnike), zgoščenke, DVD-je, CD-rome, zvočne knjige, kartografsko gradivo, igrače, podatkovne zbirke, sivo literaturo ... Načrtujemo nakup 1.844 novih enot knjižničnega gradiva, kar znaša 0,20 enot na prebivalca. Od tega načrtujemo nakup 1.630 enot knjižnega gradiva (0,17 enot na prebivalca).

Poleg nakupa knjižnega gradiva bomo posebno pozornost posvetili nakupu gradiva na avdiovizualnih medijih, še posebej umetniški avdiovizualni produkciji s poudarkom na evropski produkciji. Razvijajoča se informacijska tehnologija narekuje, da nabavljamo tudi elektronske podatkovne zbirke in uporabnikom zagotavljamo neposreden dostop do njih. Prav tako bomo nabavili in spodbujali izposajo e-knjig (Biblos, EBSCO Book Public Library Collection). Zagotavljali bomo tudi dostop do spletnih gradiv, potrebnih za vsakdanje življenje ter dostop do digitalizirane kulturne dediščine in drugih e-vsebin. V zbirko bomo vključili tudi nakup 214 enot neknjižnega gradiva (0,02 enot na prebivalca) in nakup 100 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska - časnikov in časopisov.

4.7 ZASTOPANOST RAZLIČNIH TEMATSKIH OZ. PREDMETNIH PODROČIJ

V skladu s Pravilnikom o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe v letu 2017 načrtujemo ustrezen izbor gradiva sestavljen iz 60 % naslovov strokovnega in 40 % naslovov leposlovnega gradiva na tiskanih in drugih medijih. Pri izboru gradiva bomo upoštevali potrebe odraslega prebivalstva ter otrok in mladine. Slednjim bomo namenili 30% naslovov gradiva v okviru letnega prirasta.

4.8 AKTUALNOST KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Za aktualnost knjižnične zbirke bomo skrbeli z rednim dopolnjevanjem in rednim izločanjem ter odpisovanjem knjižničnega gradiva v skladu s Pravilnikom o izločanju in odpisu gradiva. Nabavljali bomo zadnje izdaje in tekoče letnike.

4.9 SODELOVANJE Z DRUGIMI KNJIŽNICAMI

Osrednja knjižnica Celje je knjižnica, ki izvaja območne naloge za enajst splošnih knjižnic, kamor sodi tudi Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik. Celjska knjižnica tako nudi razširjen dostop do knjižničnega gradiva, strokovno pomoč na različnih področjih, usmerja izločeno knjižnično gradivo, koordinira domoznansko dejavnost (domoznanski sestanki, projekt Kamra in spletni biografski leksikon Celjskozasavski.si). Skupaj pristopamo k promociji branja s projektom PRIPOROČAMO!, kjer bralce mesečno usmerjamo h kvalitetnemu branju. Ker zagotavlja povečan in zahtevnejši izbor knjižničnega gradiva in informacij se nanjo obračamo tudi za medknjižnično izposajo, ki je v letu 2015 na območju postala brezplačna še za uporabnike (vkolikor potrebujejo strokovno gradivo oziroma gradivo v študijske namene). Medknjižnično si izposojamo gradivo tudi iz drugih knjižnic, pri čemer dajemo prednost tistim iz bližnje okolice.

4.10 DOSTOPNOST INFORMACIJ O KUPLJENEM GRADIVU V KATALOGU VZAJEMNEGA BIBLIOGRAFSKEGA SISTEMA

Bibliografski podatki kupljenega gradiva se bodo sproti vnašali v vzajemni bibliografski sistem in gradivo bo na voljo za splošno izposajo.

4.11 PROMOCIJA KNJIŽNIČNIH ZBIRK

Knjižnične zbirke promoviramo s številnimi priporočilnimi seznammi, projekti in obiski uporabnikov. Organiziramo priložnostne razstave, prireditve, izobraževanja – npr. domoznanske večere, literarna srečanja, pravljичne urice, uganke meseca in s tečaji spodbujamo vseživljenjsko izobraževanje. Knjižne novosti predstavljamo na posebej izpostavljenih policah. Na spletni strani www.hra.sik.si v rubriki »Nabavna politika« objavljamo mesečni seznam novosti seznam gradiva, kupljenega s strani Ministrstva za kulturo. Prav tako vsak mesec na spletni strani pripravimo izbor petih naj novosti meseca. Knjižnica o novitetah in dogodkih v knjižnici vsaj enkrat tedensko obvešča prijatelje na svojem Facebook profilu.

5 UTEMELJENOST ODPSTANJ OD STROKOVNIH PRIPOROČIL NAČRTOVANJA

Do odstopanj strokovnih priporočil lahko pride v primeru zmanjšanja sredstev za nakup knjižničnega gradiva. Če se bodo v letu 2017 iz katerega koli vira financiranja zmanjšala, bo knjižnica nabavljala manjše število izvodov prevedenega leposlovja lahkotnejših žanrov, omejevala nakup tujejezične literature (strokovne in zahtevnejše leposlovne), omejevala nakup trenutno aktualne literature, ki nima trajnejše veljavnosti oziroma vrednosti, omejevala nakup gradiva za otroke, ki ima krajši čas obstojnosti (npr. kartonke, knjige z zavihki ipd.) itd. V primeru radikalnejšega zmanjšanja sredstev bomo nakup omejevali linearno po vseh vsebinskih in oblikovno-vrstnih kategorijah gradiva.

Letni načrt nakupa pripravila: mag. Mateja Planko, direktorica

Hrastnik,